

for Manden. Det er den anden af de Grundfætninger, jeg ønsker at opstille, og jeg skal nærmere forklare den. Jeg mener, at i sidste Henseende med Hensyn til Jagdannelsen skal der være den samme Ret og Pligt, men isørigt skal der være lige stor Ret og Pligt. Det er en Misforstaaelse, hvori Kvindesagens Forkæmpere ofte gjøre sig skyldig, at de sige, naar Kvinden skal have den samme Ret, skal hun ogsaa have den samme Pligt. De sige, at Kvinden skal saaledes underkaste sig Bærnepligten, det er en stor Feiltagelse, Konsekvensen deraf vilde være, at Manden skulde ogsaa være Hustru og Moder. Der ser man strax, at det ender i det Absurde. Følge Kvindens og Mandens forskjellige Natur har hver sine forskjellige Pligter, og derfor skulle de ikke være det Samme, men ligestore; det One kan i Virkeligheden siges at svare til det Andet, men jeg har ingen Betænelighed ved at sige: samme Rettigheder. Jeg er ikke bange for at lukke Porten op, thi jeg er sikker paa, at den sande Kvindelighed vil staa Vagt ved Porten. Om det saa kun var En af Tusinde eller endnu færre, der adskillige Steder gif ind for at nyde de og de Rettigheder, bør Porten staa aaben for denne ene. Hvis man f. Ex. siger: det passer ikke for en Kvinde at være Hærfører, saa kan det gjerne være, at det maaske ikke passer for en Kvinde i tusind Aar, men det er muligt, at der i det næste Tusindaar kan fødes en Jeanne d'Arc, og for denne ene skal Porten staa aaben. Det Første var altsaa at spørre offentlig Understøttelse, og det Andet var, at Kvinden ikke staar tilbage for Manden med Hensyn til Jagdannelsen, hvorimod meget vel den almindelige Dannelse kan være forskjellig, saa at Kvinden altsaa ikke behøver den klassiske Dannelse. Det tredje Punkt, jeg vil omtale, er den sælles Undervisning. Det er et nyt Spørgsmaal, og jeg tager ikke i Betænkning at udtale, at den sælles Undervisning bør tilstræbes dels paa det høieste Trin, overalt, hvor Blufærdigheden ikke gjør det utilraadeligt, dels ogsaa paa Mellemtrinene, men der med større Barsomhed, ialtfald saalænge som den ikke er mere gennemført paa de lavere Trin. Det naturlige Udgangspunkt er Hjemmet, hvor Drengene og Piger, hvor Brødre og Søstre leve sammen og opdrages sammen. Derfra gaar Overgangen naturligt og jevnt over til Skolen. Der komme vi til at tale om det meget vigtige og brændende Punkt, om Forbindelsen mellem Folkeskolen og den høiere Skole. Have vi faaet denne Forbindelse, kan man bringe Fællesskabet videre; og jeg tror, det er godt og gavnligt. Jeg tror ligesom, at Sedeligheden fremmes ved saameget Fællesskab som muligt i Undervisningen for begge Kjønns Vedkommende. Andre Steder, f. Ex. i Amerika, har man bragt det temmelig vidt i denne Henseende, og efter Sagkyndiges Beretning har man mærket de heldigste Frugter deraf. Jeg skal saaledes henvisse til den bekjendte

Afhandling af Franskmændene Hippau i Revue des deux mondes. Men det, som det i det Hele gælder om ved en Omordning, hvor ogsaa Kvindens Rettigheder skulle varetages, er at huske, at vi lære ikke for Skolen, men for Livet, og jeg tror, at hele vor Kulturudvikling vilde have Gavn af, om vi mærkede os dette noget mere, om man ved Skolens Omordning mere og mere søgte at tage Hensyn til, at Manden og Kvinden, som skulle virke i Livet, skulle ikke adskilles for meget under Uddannelsen til Livet. — Jeg vil slutte med at udtale, hvad jeg andetsfeds har sagt, at faa vi ikke Kvinden med i hele vor Livsøgnisning, da bliver den uden fast Rod i Nutiden og uden varig Frugt for Fremtiden.

Sag: Det er jo Spørgsmaalet, hvormeget rummer „det høiere offentlige Undervisningsvæsen.“ Jeg troede ikke, da jeg saae Forslaget, at det rummede Universitetet. Derfor fandt jeg det meget rigtigt, at denne Ændring kom med, men nu hører jeg jo af den ærebe Driftører (Holstein-Ledreborg), at han mente, at det ogsaa rummede Universitetet. Nu tillader jeg mig at spørge, om man saa ikke ogsaa mener, at det rummer mere end det, f. Ex. Seminarierne og de høiere Realskoler? De kunne jo ogsaa henregnes under den høiere Undervisning. Jeg tror, at naar vi komme til at tage Universitetet med, kunne vi ikke undgaa ogsaa at tage Seminarierne og den høiere Realskole med. Jeg tror, at dette med samme Ret hører derhen under, idet jeg tror, at vi ved Ordningen ogsaa ere nøbde til at tage Hensyn til disse Indretninger. Et helt andet Spørgsmaal er det, om det egentlig er betimeligt at behandle denne Sag i denne Samling. Naar vi næste Gang samles her, er der jo imidlertid sket nye Valg, og tror man, at man ved Behandlingen heraf virkelig kan komme til noget praktisk Udbytte? Der er et andet Spørgsmaal, som foreligger, nemlig om det almindelige Almueskolevæsen, og jeg vilde ønske, at Thinget vilde anvende al sin Kraft paa at faa denne Sag ført igjennem. Den høitærede Kultusminister mente, vistnok vilde det af de forskjellige Indlæg, der ere komne fra Udvalget, at Ansøuelserne stode saa langt fra hinanden, men jeg tror tværtimod, at Ansøuelserne i dette Udvalg staa hinanden saa nær i Skolefagen og i Betragtningen af det almindelige Skolevæsen, at der aldrig før i dette Thing har været nedfat et Udvalg, hvori Ansøuelserne have staaet hinanden saa nær som i dette. Det er idetmindste min Opfattelse. Isørigt fremhævede den høitærede Minister forleden Dag, da der blev talt om Seminarierne og Skolernes Ordning, at der Intet vilde være til Hinder for, at vi jo meget godt kunde gaa til Lønningsspørgsmaalet. Det vilde hverken gjøre fra eller til med Hensyn til Ordningen. Saavidt jeg opfattede den høitærede Minister, sagde han, at det vilde ikke gjøre det Allermindste. Tilføle af, at det for-